

**WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI**
SO-III.431.7.2023

Olsztyn, 22 września 2023 r.

**Pan
Łukasz Skrzyszewski
Wójt Gminy Lelkowo**

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224), zwanej dalej: „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Panu treść wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne

Kontrolę problemową przeprowadzono w Urzędzie Gminy w Lelkowie (NIP 5821309882, REGON 000538202) z siedzibą pod adresem: Lelkowo 21, 14-521 Lelkowo, w którym mieści się Urząd Stanu Cywilnego w Lelkowie.

W okresie objętym kontrolą oraz w czasie prowadzenia kontroli kierownikiem jednostki kontrolowanej był Pan Łukasz Skrzyszewski, pełniący funkcję Wójta Gminy Lelkowo od 23 listopada 2018 r.

Kontrolę przeprowadził zespół kontrolny Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

- 1) Maciej Jurzyński – starszy inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu kontrolnego, posługujący się legitymacją służbową nr 3/2020 wydaną przez Dyrektora Generalnego Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli z 28 lipca 2023 r. nr FK-IV.0030.661.2023 wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego;
- 2) Anna Chojnowska – starszy inspektor wojewódzki, członek zespołu kontrolnego, posługująca się legitymacją służbową nr 14/2021 wydaną przez Dyrektora Generalnego Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli z 28 lipca 2023 r. nr FK-IV.0030.662.2023 wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

Kontrolę rozpoczęto 16 sierpnia 2023 r., a zakończono 25 sierpnia 2023 r.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli jednostki kontrolowanej pod nr 7/2023.

Zakres kontroli: realizacja przez Gminę Lelkowo w okresie od 1 lipca 2022 r. do 30 czerwca 2023 r. zadań zleconych z zakresu administracji rządowej w obszarze rejestracji stanu cywilnego oraz zmiany imion i nazwisk.

Kontrolę problemową przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) oraz art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190) w związku z art. 6 ust. 1 i art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1378) oraz art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1988).

Na podstawie ustaleń kontroli działalność kontrolowanej jednostki ocenia się **pozytywnie**.

1. Organizacja Urzędu Stanu Cywilnego w Lelkowie

Urząd Stanu Cywilnego w Lelkowie (dalej USC) stanowi komórkę organizacyjną Urzędu Gminy w Lelkowie. Funkcję Kierownika USC pełni z mocy prawa Wójt Gminy Lelkowo. Z ustaleń kontroli wynika, że Wójt nie zatrudnił innej osoby na stanowisku Kierownika USC. Natomiast na stanowisku Zastępcy Kierownika USC od 29 października 2014 r. zatrudniona jest Pani Agnieszka Stech, która posiada wykształcenie i staż pracy w administracji publicznej zgodne w wymogami określonymi w art. 8 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (dalej jako „p.a.s.c.”). Osoba ta jest pracownikiem Urzędu Gminy w Lelkowie od 1 kwietnia 2004 r., a od 15 grudnia 2008 r. pełni funkcję Sekretarza Gminy. Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Urzędu Gminy w Lelkowie, stanowisko Sekretarza Gminy jest połączone ze stanowiskiem Zastępcy Kierownika USC i pełnomocnika ds. ochrony informacji niejawnych.

W USC nie są zatrudnieni inni pracownicy. Na podstawie art. 10 ust. 2 p.a.s.c. w dniu 19 kwietnia 2021 r. na piśmie utrwalonym w postaci papierowej Wójt Gminy Lelkowo upoważnił Panią Anitę Rejs, Kierownika Referatu Organizacyjnego i Spraw Obywatelskich Urzędu Gminy w Lelkowie, do podejmowania czynności określonych w powołanym przepisie, w tym wydawania odpisów aktów stanu cywilnego.

USC mieści się na piętrze budynku Urzędu Gminy w Lelkowie. Zajmuje jedno pomieszczenie, w którym zorganizowane jest stanowisko pracy Zastępcy Kierownika USC. W pomieszczeniu tym przyjmowani są interesanci, ponadto znajduje się stanowisko pracy Kierownika Referatu Organizacyjnego i Spraw Obywatelskich. USC nie posiada odrębnej sali ślubów. Śluby

udzielane są w gabinecie Wójta Gminy Lelkowo. Miejsce to umożliwia zawarcie związku małżeńskiego w formie uroczystej.

Księgi stanu cywilnego oraz akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego są przechowywane w pokoju pracy Zastępcy Kierownika USC. Ustalono, że pomimo zalecenia wydanego w tym zakresie po ostatniej kontroli problemowej w 2014 r., nie zostało wydzielone odrębne pomieszczenie na potrzeby archiwum USC, co skutkuje utrzymaniem stanu uchybienia. Zastępca Kierownika USC wyjaśnił, że „wydzielenie pomieszczenia na archiwum USC jest obecnie niemożliwe z uwagi na brak wolnego pomieszczenia zlokalizowanego jak najbliżej pokoju pracownika USC. Aktualna sytuacja finansowa gminy nie pozwala na ewentualną rozbudowę budynku urzędu, biorąc pod uwagę fakt, że budynek jest bardzo stary i wpisany do rejestru zabytków”.

Księgi stanu cywilnego oraz akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego przechowywane są w drewnianej szafie z przesuwными drzwiami zamykanymi na klucz. Stan techniczny ksiąg jest dobry. Segregatory z aktami zbiorowymi nie są przepełnione.

Dokumenty w aktach zbiorowych prowadzonych do aktów stanu cywilnego, które nie były gromadzone jako dokumenty elektroniczne zostały oznaczone numerem i datą sporządzenia aktu, zgodnie z § 43 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1351).

W pokoju pracy Zastępcy Kierownika USC znajdują się urządzenia kontrolujące temperaturę i wilgotność powietrza oraz gaśnica. W pomieszczeniu tym przechowywane są również blankiety dokumentów wydawanych na podstawie art. 44 ust. 1 oraz art. 83 ust. 1 p.a.s.c. Dostęp do pomieszczenia jest rejestrowany.

2. Sporządzanie aktów stanu cywilnego

W okresie objętym kontrolą w USC Lelkowo sporządzono 21 aktów stanu cywilnego, w tym 19 aktów w trybie zwykłym (8 aktów małżeństwa i 11 aktów zgonu) oraz 2 akty urodzenia w trybie szczególnym.

Urodzenia

Badaniem objęto dwa akty urodzenia o numerach 2802042/00/AU/2022/391894 i 2802042/00/AU/2023/488065. Ustalono, że oba akty zostały sporządzone prawidłowo, w trybie transkrypcji zagranicznego dokumentu do rejestru stanu cywilnego, na pisemny

wnioszek rodziców osób małoletnich, których dotyczyły zdarzenia podlegające transkrypcji. Do wniosków załączono oryginały dokumentów stanowiących podstawę transkrypcji (w jednym przypadku transkrybowany dokument został wystawiony w Holandii na druku wielojęzycznym; w drugim przypadku do zagranicznego dokumentu wystawionego w Wielkiej Brytanii dołączono jego tłumaczenie na język polski dokonane przez tłumacza przysięgłego). Zastępca Kierownika USC zamieścił w aktach adnotację o trybie ich sporządzenia, a wnioskodawcom wydał za pokwitowaniem odpisy zupełne aktów.

Mażeństwa

Badaniem objęto 5 wybranych aktów małżeństwa¹. W trzech zbadanych przypadkach małżeństwo zostało zawarte w formie cywilnej przed Kierownikiem USC w Lelkowie. Akty małżeństwa sporządzono prawidłowo, na podstawie protokołu przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński w sposób określony w art. 1 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (dalej jako k.r.o.). W jednym przypadku na wniosek osób zamierzających zawrzeć małżeństwo ślub cywilny został udzielony poza lokalem USC. W tym przypadku prawidłowo pobrano opłatę dodatkową w wysokości 1000 zł.

Ponadto ustalono, że przyjmując zapewnienie o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa w celu udzielenia ślubu cywilnego Zastępca Kierownika USC każdorazowo przyjmował oświadczenie o nazwiskach noszonych po zawarciu małżeństwa oraz uzupełniał rubrykę nr 3 formularza zapewnienia odnoszącą się do ślubu konkordatowego. Zastępca Kierownika USC wyjaśnił, że uzupełniał rubrykę o nazwiskach na zasadzie ustnej deklaracji nupturientów. Na jej podstawie mógł następnie wypełnić protokół przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński. Dzięki temu protokół był czytelny i kompletny i nie trzeba było wpisywać nazwisk ręcznie. Od dnia kontroli będzie przyjmował taką deklarację w formie pisemnej.

W związku z powyższym należy wskazać, że zgodnie z art. 25 § 1 k.r.o., o nazwisku, które każdy z małżonków będzie nosił po zawarciu małżeństwa, decyduje jego oświadczenie złożone przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego. Oświadczenie może być złożone bezpośrednio po zawarciu małżeństwa albo przed sporządzeniem przez kierownika urzędu stanu cywilnego zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, które zgodnie z art. 4¹ § 1 k.r.o. jest wydawane osobom, które zamierzają zawrzeć małżeństwo w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 k.r.o., tj. w formie wyznaniowej ze skutkiem cywilnym. Z kolei art. 76 ust. 4 pkt 5 p.a.s.c. wskazuje, że jeżeli małżeństwo ma zostać zawarte we

---

¹ Nr 2802042/00/AM/2022/141471, 2802042/00/AM/2022/416673, 2802042/00/AM/2022/462229, 2802042/00/AM/2022/166101, 2802042/00/AM/2023/185232.

wskazany sposób, zapewnienie zawiera oświadczenia o nazwisku (nazwiskach), które będą nosiły osoby zamierzające zawrzeć małżeństwo po jego zawarciu, oraz oświadczenia o nazwisku dzieci zrodzonych z tego małżeństwa. Zatem oświadczenia o nazwiskach noszonych po zawarciu małżeństwa powinny być przyjęte na etapie złożenia zapewnienia jedynie w przypadku ślubu w formie wyznaniowej, a ich treść stanowi element zapewnień i następnie zaświadczenia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa. Natomiast w przypadku ślubu w formie cywilnej oświadczenia te mogą być złożone przez małżonków bezpośrednio po zawarciu małżeństwa, a ich treść stanowi element protokołu przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński. Wobec tego nie jest uzasadnione przyjmowanie tych oświadczeń również na etapie złożenia zapewnień do ślubu cywilnego i wpisywanie do formularza zapewnienia.

W dwóch zbadanych przypadkach małżeństwo zostało zawarte w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 k.r.o. (forma wyznaniowa). Ustalono, że zgodnie z p.a.s.c. podstawą sporządzenia aktów były zaświadczenia stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa oraz zaświadczenia stwierdzające, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego. Dokumenty zostały dostarczone przez duchownego do USC w terminie określonym w art. 8 § 3 k.r.o. Na zaświadczeniach widnieje data wpływu dokumentu do urzędu. Po sporządzeniu aktów małżeństwa, zmiany stanu cywilnego zostały prawidłowo zarejestrowane w rejestrze PESEL.

Zgony

Badaniu kontrolnemu poddano 5 wybranych aktów zgonu². Wszystkie zbadane akty zostały sporządzone prawidłowo, w terminie określonym w art. 92 ust. 1 p.a.s.c., na podstawie karty zgonu i protokołu zgłoszenia zgonu. Zgłoszenia zgonu dokonały osoby uprawnione do pochówku na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych. Dodatkowo na protokole zgłoszenia zgonu Zastępca Kierownika USC zamieszczał adnotację o stopniu pokrewieństwa osoby zgłaszającej zgon z osobą zmarłą. Po sporządzeniu aktów zgonu dane zostały prawidłowo zarejestrowane w rejestrze PESEL.

Nadmienić należy, że po sporządzeniu aktu małżeństwa lub zgonu, zgodnie z art. 47 ust. 1 p.a.s.c. wydawano z urzędu odpis skrócony aktu, o czym pracownik USC umieszczał adnotację w dokumentacji sprawy. Nie pobierano pokwitowania odbioru. Zastępca Kierownika USC wskazał, że taka była dotychczasowa praktyka, jednak od czerwca 2023 r. została ona zmieniona w związku z zaleceniem przekazanym przez pracowników Wydziału Spraw

---

² Nr 2802042/00/AZ/2022/611377, 2802042/00/AZ/2023/339631, 2802042/00/AZ/2023/870700, 2802042/00/AZ/2023/269028 i 2802042/00/AZ/2023/496332.

Obywatelskich i Cudzoziemców Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie na szkoleniu dla pracowników urzędów stanu cywilnego w województwie warmińsko-mazurskim i obecnie każdorazowo pobiera pokwitowanie odbioru wydając odpis z urzędu.

3. Zmiany w aktach stanu cywilnego

W okresie objętym kontrolą dokonano 15 czynności materialno-technicznych skutkujących zmianami w aktach stanu cywilnego. Badaniem objęto 9 wybranych spraw, w tym: dwa sprostowania aktu (sprawy nr USC.5352.1.2023 i USC.5352.6.2023); dwa uzupełnienia aktu (sprawy nr USC.5352.10.2022 i USC.5352.14.2022); cztery unieważnienia aktu (sprawy nr USC.5352.8.2022, USC.5352.15.2022, USC.5352.4.2023, USC.5352.7.2023); jedno unieważnienie wzmianki (sprawa nr USC.5352.9.2022).

Wszystkie zbadane czynności dokonane zostały prawidłowo, z urzędu lub na wniosek podmiotu uprawnionego. Do aktów dołączono wzmianki o sprostowaniu, uzupełnieniu albo unieważnieniu aktu lub wzmianki. W przypadku sprostowania lub uzupełnienia na wniosek, wnioskodawcy wydano za pokwitowaniem odpis zupełny aktu. W sprawie nr USC5352.6.2023 sprostowanie aktu małżeństwa zostało dokonane z urzędu po uprzednim powiadomieniu osób, których dotyczył akt o zamiarze sprostowania.

Weryfikacji poddano również sposób przyjęcia oświadczenia o uznaniu ojcostwa (sprawa nr USC.5351.1.2023). Oświadczenie dotyczyło dziecka urodzonego, dla którego nie sporządzono jeszcze aktu urodzenia. Zostało przyjęte i udokumentowane w sposób prawidłowy, a protokół przekazano do właściwego urzędu w terminie określonym w art. 63 ust. 5 p.a.s.c.

4. Wydawanie dokumentów z rejestru stanu cywilnego oraz innych zaświadczeń określonych w p.a.s.c.

Sprawdzono 24 ze 182 spraw wydania odpisu aktu stanu cywilnego na wniosek (13,18% ogółu spraw). Kontroli poddano sprawy zarejestrowane w teczce USC.5362 z 2022 r. o numerach: 65, 70, 75, 80, 85, 110, 115, 120, 125, 130; z 2023 r. o numerach: 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 80, 85, 90, 95, 100, 105, 110. We wszystkich sprawach wnioski złożyły osoby fizyczne uprawnione do otrzymania odpisu aktu. W 8 sprawach wydanie odpisu nastąpiło za pobraniem opłaty skarbowej, a w 16 nieodpłatnie.

Badaniu poddano także 2 z 4 spraw wydania zaświadczenia o stanie cywilnym (USC.5364.2.2023, USC.5364.4.2023) oraz 2 sprawy wydania zaświadczenia stwierdzającego, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo (USC.5360.1.2022, USC.5360.1.2023). W tym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości lub uchybień.

5. Przenoszenie aktów z ksiąg stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego

Badaniu kontrolnemu poddano wszystkie 7 aktów przeniesionych z ksiąg do rejestru w ramach ponownej migracji, po unieważnieniu poprzednich aktów w trybie art. 127a p.a.s.c. Ustalono, że w ww. przypadkach przeniesienie treści aktów z ksiąg do rejestru nastąpiło prawidłowo, w zakresie danych wymaganych obecnie obowiązującą ustawą, a w księgach wpisano wzmianki o ponownym przeniesieniu aktów do rejestru.

6. Prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawie zmiany imienia i nazwiska

Zgodnie z informacją przekazaną przez jednostkę kontrolowaną w okresie objętym kontrolą nie było wniosków o zmianę imienia lub nazwiska.

Do ustaleń kontroli, przedstawionych kierownikowi jednostki kontrolowanej w projekcie wystąpienia pokontrolnego, nie wniesiono zastrzeżeń.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny wnoszę o wydzielenie, w miarę możliwości lokalowych urzędu, odrębnego pomieszczenia na potrzeby archiwum USC.

Proszę Pana Wójta o poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykonania zalecenia, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Wz. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Piotr Opaczewski
II Wicewojewoda Warmińsko-Mazurski